

Nr 13.

Ankom till riksdagens kansli den 9 maj 1945 kl. 3 em.

Andra kammarens första tillfälliga utskotts utlåtande, nr 13, i anledning av väckt motion om utredning i syfte att åstadkomma mera allmän sakkunnig rådgivning i bokförings- och revisionsfrågor för landskommunernas förvaltningsorgan.

Motionen. I en inom andra kammaren väckt och till dess första tillfälliga utskott hänvisad motion, nr 446, av herr *Persson* i Svensköpp, har yrkats, att riksdagen måtte hos Kungl. Maj:t anhålla om skyndsamt utredning med förslag i syfte att åstadkomma mera allmän sakkunnig rådgivning i bokförings- och revisionsfrågor för landskommunernas förvaltningsorgan.

Beträffande motiveringen får utskottet hänvisa till motionen.

Yttranden. Över motionen har utskottet i vederbörlig ordning inhämtat yttrande från riksräkenskapsverket. Härjämte har utskottet berett Svenska landskommunernas förbund tillfälle att yttra sig över motionen.

Riksräkenskapsverket erinrar, att vissa åtgärder under senare tid vidtagits i syfte att förbättra landskommunernas bokföring och effektivisera revisionen av deras medelsförvaltning:

Sålunda har Svenska landskommunernas förbund anordnat en rådgivningsverksamhet för kommunernas räkning beträffande medelsförvaltningen, bokföring och revision. Denna verksamhet är grundad på frivillig anslutning från landskommunernas sida, varvid de kommuner, som önska erhålla biträde, få erlägga viss avgift till förbundet för täckande av med verksamheten förenade kostnader. I syfte att underlätta nämnda rådgivningsverksamhet genomfördes efter beslut av 1944 års riksdag (riksdagens skr. nr 180) från och med innevarande år en förlängning med en månad av den i lagen om kommunalstyrelse på landet föreskrivna tid, inom vilken revisionen av landskommunernas räkenskaper skall vara verkställd.

Denna lagändring vidtogs i anledning av vid 1944 års riksdag väckta motioner i ämnet, I: 112 och II: 246:

I sitt utlåtande, nr 12, över sagda motioner anförde konstitutionsutskottet, att en mer fackmässig kommunal revision vore önskvärd men att en sådan utveck-

ling bäst främjades på frivillig väg av kommunerna själva och deras sammanlutningar. Utskottet framhöll vidare, att det borde ligga i statsmakternas intresse att underlätta strävandena från Svenska landskommunernas förbunds sida att utvidga förbundets konsulterande verksamhet i fråga om den kommunala bokföringen, medelsförvaltningen och revisionen.

Riksräkenskapsverket erinrar vidare, att spörsmålet angående kommunernas räkenskaps- och revisionsväsen av verket berörts i dess den 14 maj 1943 avgivna underdåniga utlåtande rörande socialvårdskommitténs betänkande VI med utredning och förslag angående socialvårdens organisation m. m.

Beträffande den förevarande motionen framhåller riksräkenskapsverket, att ovannämnda av 1944 års riksdag beslutade förlängning av tiden för den årliga revisionen av landskommunernas räkenskaper motiverats av att därigenom landskommunernas förbunds konsulenter, vilka närmast ha att ombesörja förbundets ifrågavarande rådgivningsverksamhet, skulle kunna under själva revisionstiden medhinna att besöka ett större antal kommuner än tidigare varit möjligt. Ämbetsverket tillfogar:

Först sedan ytterligare erfarenhet vunnits från den av landskommunernas förbund bedrivna rådgivningsverksamheten och sedan de åtgärder, som föreslagits i redan framlagda utredningar, prövats, torde med större säkerhet än vad för närvarande är fallet kunna bedömas, huruvida och i vad mån en särskild utredning i det av motionären angivna syftet erfordras.

Svenska landskommunernas förbund har såsom yttrande översänt en av förbundet till statsrådet och chefen för finansdepartementet den 13 mars 1945 gjord hemställan om visst statsbidrag till den av förbundet bedrivna rådgivningsverksamheten. I den ifrågavarande framställningen framhåller förbundet, att någon skada icke har skett med anledning av en av 1937 års riksdag hos Kungl. Maj:t gjord hemställan om verkställande av utredning och framläggande av de förslag, vartill utredningen må föranleda, såväl angående sådan komplettering av kommunallagarnas bestämmelser om revision att pågående kommunala strävanden till en mera effektiv kommunal revision underlättas, som ock angående en förbättrad organisation av den inre kommunala förvaltningen ännu icke verkställts. Förbundet tillfogar:

Till revisions- och bokföringsavdelningen voro för år 1944 anslutna 247 landskommuner, 7 köpingar, 4 municipalsamhällen och 21 församlingar. Hittills ha för år 1945 anslutit sig sammanlagt 330 kommuner, och för närvarande äro fyra konsulenter anställda. För verksamheten, som fram till år 1943 bedrevs under försöksmässiga former, anses lämpliga arbetsformer nu ha framkommit. — Sedan organisationen sålunda nu vunnit i stadga, kan den avsevärt utbyggas. De avgifter, som för anslutning till revisions- och bokföringsavdelningen fastställdes 1943 och som alltfört gälla, äro icke avsedda att täcka hela kostnaderna. Det underskott, som uppstått på verksamheten, har kunnat täckas av andra hittills till buds stående medel, men underskottet belastar alltför hårt förbundets verksamhet i övrigt.

Förbundet påpekar vidare, att konsulenternas verksamhet icke inskränker sig till medelsförvaltningsfrågor; i deras arbete ingår också en på bred basis grundad rådgivningsverksamhet, vilket bör vara av stor betydelse i en tid, då ständigt nya kommunala arbetsuppgifter tillkomma. I flera fall ha t. ex. konsulenterna vid sina besök kunnat förmå kommuner att engagera sig i bostadsförsörjningsverksamheten för de barnrika familjerna.

Förbundet framhåller vidare:

Man kan beräkna, att varje konsulent medhinner ca 75 kommuner per år. Alltefter som en förbättrad ordning ernås, torde dock detta antal kunna väsentligt utökas. I och med att konsulenten fullgjort sitt uppdrag i viss kommun har han därmed också genomgått det primärmaterial, som ligger till grund för ansökan om skatteutjämning. Erfarenheterna visa, att konsulenternas arbete i en mindre kommun på t. ex. 1 000 inv. tager praktiskt taget lika lång tid i anspråk som arbetet i en större kommun på t. ex. 6 000 inv. med centraliserad medelsförvaltning. Avgifterna äro sålunda avpassade för att stimulera de mindre kommunerna till anslutning. En eventuell kommunsammanslagning, varom utredning pågår, skulle därför möjliggöra en fullt utbyggd konsulentorganisation med ett mindre antal konsulenter än vad som den nuvarande kommunindelningen medger. Eftersom anslutningen till revisions- och bokföringsavdelningen blir beroende på kommunernas intresse förfrågan, kan avdelningen endast successivt utbyggas, och av ovan angivna skäl kan personalbehovet vid full utbyggnad icke nu preciseras. I första hand torde dock böra räknas med ett 10-tal konsulenter, vilket — under förutsättning av statsbidrag med 5 000 kronor per konsulent och år — skulle innebära en årlig kostnad för statsverket av 50 000 kronor.

Utskottet. För egen del får utskottet anföra.

Såväl 1934 som 1937 års riksdag har i skrivelse till Kungl. Maj:t anhållit om utredning av det i förevarande motion berörda spörsmålet utan att Kungl. Maj:t funnit anledning låta verkställa sålunda begärda utredningarna. Detta torde uppenbarligen få tillskrivas den omständigheten, att Kungl. Maj:t velat avvakta resultaten av pågående strävanden från Svenska landskommunernas förbunds sida att komma till rätta med förevarande spörsmål. Hos Kungl. Maj:t vilar för närvarande en av Svenska landskommunernas förbund ingiven framställning om visst statsbidrag i syfte att kunna utvidga den konsulentverksamhet beträffande den kommunala bokföringen, medelsförvaltningen och revisionen, som förbundet sedan någon tid tillbaka bedriver och för vilken 1944 års riksdag dokumenterat sitt intresse genom lagändringen i syfte att öka kommunernas möjlighet att begagna sig av denna förbättring av det kommunala bokförings- och revisionsväsendet. Av Svenska landskommunernas förbunds till utskottet avgivna yttrande framgår, att förbundet anser ett sådant stöd utgöra en framkomlig väg för att lösa det betydelsefulla spörsmål, som i motionen berörts. I sitt utlåtande nr 12 angående åtgärder för ökad social allmänbildning och upplysningsverksamhet för kommunala förtroendemän och tjänstemän har utskottet förutsatt, att vid utredningen jämväl måtte

beaktas betydelsen av vidgade kunskaper i bokförings- och revisionsfrågor i vad de avse kommunala förvaltningsorgan, särskilt på landsbygden. Under sådant förhållande och då utskottet hyser den förvissningen, att Kungl. Maj:t, så snart förhållandena påkalla, kommer att vidtaga åtgärder med anledning av riksdagens ovannämnda tidigare skrivelser i ärendet, kan utskottet icke finna påkallat, att riksdagen i anledning av förevarande motion hos Kungl. Maj:t hemställer om särskild utredning i ämnet.

I anledning av vad sålunda anförts får utskottet hemställa,

att förevarande motion, II:446, icke måtte till någon andra kammarens åtgärd föranleda.

Stockholm den 9 maj 1945.

Å utskottets vägnar:

MANNE STÅHL.

Närvarande: Herrar *Ståhl* och *Allard*, fru *Boman*, fröken *Olsson*, herrar *Svensson* i Stenkyrka, *Lundqvist*, fru *Eriksson*, herrar *Persson* i Svensköp, *Odhe* och *Johnsson* i Skoglösa.
